

Čtení světové poezie №01

Přečtěte si úryvek a odpovězte na otázky:

Vladimír Holan: *Oboje*

Jsou střevíčky a křik, nástupiště

A tvář, tvář ve vývojce slz a dne.

Jak nazpět vpřed, jak do minula příště?

Touha chce náznak jen. Ty, lásko, doslovně.

Jsou rány sekyrou v bytech, jež syntax noci kryje.

Vyrostl jim tam strom, nebo člověk? Ne.

Že vytočili krev, duní sud tragédie.

Láska chce náznak jen. Ty, vášni, doslovně.

(Vladimír Holan: *Oboje*. In. V. H.: *Když růže přestaly chrlit krev*. Čs. spisovatel, Praha 1990, s. 31.)

Otázky:

1. Je Holan světovým básníkem, patří jeho dílo ke kánonu světové poezie? Uveďte své argumenty pro a proti.
2. Na čem je tato báseň sémanticky založena, jaké představy kultivuje?
3. Najděte příklady původních metafor.

Čtení světové poezie №02

Přečtěte si úryvek a odpovězte na otázky:

William Shakespeare: *Sonet č. 66 v 13 českých překladech*

originál:	Martin Hilský, 1992	Miroslav Kromiš	Josef Václav Sládek, 1883
Tired with all these, for restful death I cry: As to behold desert a beggar born, And needy nothing trimmed in jollity, And purest faith unhappily forsworn,	Znaven tím vším, já chci jen smrt a klid, jen nevidět, jak žebrá poctivec, jak pýchou dme se pouhý parazit, jak pokríví se každá čistá věc,	Znaven už vším, jen klid smrti chci, Když žebráky zřím o vavřín se hádat, A nuznou nulu velebenou pokrytci, A čestné sliby lotry křivě skládat,	Znaven vším tím po smrti volám tiché - než zírat, jak se žebrák rodí v svět a nuzné nic se v cetky šatí liché a čistá věrnost nevěře jde v sled
And gilded honour shamefully misplaced, And maiden virtue rudely strumpeted, And right perfection wrongfully disgraced, And strength by limping sway disabled,	jak trapně září pozlátka všech poct, jak dívčí cudnost brutálně rve chťič, jak sprostota se sápe na slušnost, jak blbost na schopné si bere bič,	A metály na pupcích vrahů svítící, A cudnost panny sprostě zkurvenou, A přímý kmen odsouzený křivící, A sílu křehkým bičem zlomenou,	a zlatá hodnost bídáka jak zdobí a dívčí čest šlapána v prach a v nic a dokonalost ve spárech je zloby a síla od zbabělství bita v lic
And art made tongue-tied by authority, And folly, doctor-like, controlling skill, And simple truth miscalled simplicity, And captive good attending captain ill.	jak umění je pořád služkou mocných, jak hloupost zpupně chytrým poroučí, jak prostá pravda je všem prostě pro smích, jak zlo se dobru chechtá do očí.	A kumšt, jak mocným líže paty hbitě, A tupost s tituly, jak moudré poučuje, A prostřáčky hluché k prostě realitě, A v železech dobro, že zlému posluhuje.	a uměnu jak úřad umlčuje a umem (jako lékař) vládne bloud a prostá opravdovost hlupstvím sluje; jak do ďábových Bůh je zjímán pout:
Tired with all these, from these would I be gone, Save that to die, I leave my love alone.	Znaven tím vším, já umřel bych tak rád, jen nemuset tu tebe zanechat.	Znaven už vším, od všeho chtěl bych utéct Tam, Však zemru-li, svou lásku samu zanechám.	znaven vším tím bych odešel už rád - jen s láskou mou mi žel se rozžehnat.
Jaroslav Vrchlický, 1896	Jaroslav Vrchlický, 1904	Jan Vladislav, 1964	E. A. Saudek, 1975
Vším znaven tím já smrti si přeju již! Zásluhu o žebrácké holi zřím a pravda nejryzí lži vbitá v kříž a nuzné nic řve plechem zbujněným	Po smrti křičím tím vším unaven, hle, zásluha se na žebrotu rodí a pozlátkem tret prázdný ověšen a ryzí věrnost v nevěře se brodí.	Znaven, ach, znaven vším, já volám smrt a klid, když vidím zásluhy rodit se na žebrači, a bědnou nicotnost zas v nádhře se skvít, a víru nejčistší zrazenou v hořkém pláči,	Jsem unaven a za smrt prosím Boha - jen nevidět už, jak je bita ctnost, a vynášena nicka přeubohá, a křivdou rozšlapána nevinost,
a oblíbená čest se s hanbou týčí a dívek ctnost se dravě řítí v pád a nad právem bezpráví - vítěz křičí a chromou moc zřím sílu vyssávat	A zlatá čest na místě nestydů a cudná ctnost v hampejzy pohrobena a dokonalost štvána v neklidu a síla trpaslíky seslabena;	a zlatý vavřín poct na hlavách nehodných, a dívčí něhu, čest, servanou v okamžiku, a dokonalost pak, budící už jen smích, a vládu ve zchromlých pařátech panovníků,	a odívána zlatem nemohoucnost, a v trhu prodávána dívčí čest, a pokálena bezúhonná vroucnost, a utloukáno to, co silné jest,
a umění úřadům úctu cpáti a blázny (doktoři jsou) moudré soudit a bodré poctivosti hloupě láti		a jazyk umění vrchností zmrzačený, a blbost, doktorský radící	a umění jak panáčkuje vládě, a doktor Blbec káže

a vlásti zlo, ve službách dobrou troudit.	ctná snaha blbosti v plen vydána	rozumu, a přímost, zvanou dnes hloupostí bez vší ceny,	geniům, a lumpové se posmívají pravdě,
To všecko smrti rád bych umdlen vzdal, jen kdyby milý sám tu nezůstal.	a umění jho moci musí nést a prostota jak hloupost vysmána, zlo žalárníkem, dobro vězněm jest:	a Dobro, zajaté a otročící Zlu -	a Dobro babě Zlu jak smejčí dům -
	Vším unaven rád umřel bych, ví Bůh, mou smrtí jen by sám tu nezbyl druh.	tím vším, ach, unaven, já zemřel bych už rád, kdybych tím nemusel i lásce sbohem dát.	tím světem unaven, tak rád bych zhas! Leč tebe zůstavit mu napospas?
Zdeněk Hron, 1986	Miroslav Macek, 1996	Václav Pinkava, 2002	Václav Pinkava, 2007 Route 66
Mám všeho dost, chci umřít, ať mám klid, když zásluhy jdou o žebrácké holi a holý zadek smí se honosit a pravá víra sebe zapřít svolí	Jsem unavený, nechce se mi žít, když lumpovi se metal připíná a nuzná nicka chce se dobře mít a čistou víru každý proklíná	Zmožen tím vším, zvu smrt ať pokoj dá mi, - Neboť hle, žebráka zrození pod pás rána, pak nuzná potřeba v radosti omezena, pak víře nejčistší, štěstena nedopřána,	Mám toho dost. Vadí mi přímo k smrti Jak na svět žebrák další přichází, a Nouze malá veselím se vrtí, a Víra mlčí stranou ve mlázi,
a zářící čest zpupně pokořují a dívčí cudnost zprzňuje bez pomoci a ryzí dokonalost pranýřují a sílu chromí starci zlomí moci	a zlatý věnec zdobí ničemu a dívčí cudnost špatně končívá a dokonalost není k ničemu a vlada v slabých rukou spočívá	pak mylně, ostudně, ctihodnost pozlacená, pak cudnost panenská na šlapání vyhnána, pak ryzí výtečnost neprávem poškozená, pak síla kulhavým zvikláním obelhána,	a Pocty, komu vůbec nepřísluší, a Ctnost vystavují nám, na osah, a Vzornost mylně zkrášlují psí uši, a Síla, zvrtlá, spí na nosítkách,
a úřad umlčí hlas umění a blbost schopné drze poučuje a sprostí prostou pravdu podcení a dobrý v poutech zlému posluhuje.	a úřad bdí nad tvůrčí čistotou a rozhodují blbci s tituly a nazývají pravdu	pak umu jazyk je svázaný mocí hluchou, pak trouby doktorát zručnosti dílo boří, pak pravda prostinká nařknuta prostoduchou, pak dobro spoutané, vůdčímu zlu se koří:	a Múza v podhradí, zcenzurovaná, a Hloupost s titulem překonává, a Pravda v Prostotu je přezdívaná, a Dobro v okovech Zlo vyznává:
Mám toho dost, chci všemu sbohem dát, ale když umřu, zradím, co mám rád!	a dobrotou k veslu zla si přikuli vším znavený, bych smrt měl lehce brát, však opustil bych i tu, co mám rád.	Zmožen tím vším, chce se mi odsud spěchat, však zemřít, lásku mou znamená samou nechat.	Mám toho dost, tak pryč už, vem to d'as, Jen nenechat tu Lásku na pospas.
Pavel Švejnar, 2007	Zdenka Bergrová		
Pod tíhou toho všeho, já k smrti hledím v pláči, když vidím květiny měniti za bodláčí, když nuzota przní i eleganci, když lhář vyzývá víru klidně	Jsem unavený, vzdám se života, vždyť žebrák nadarmo se bídě vzpírá a vesele se tváří nicota a křivě přísahá i čistá		

k tanci,	víra
když zlatí hanebnost a dávají ji s medem, když skvrní panenství nejodpornějším jedem, když právo souzeno je na pranýři, když síla doprázdna jen zvadle míří,	a zlato cti se mění v pozlátko a dívčí čest je hrubě znásilněná a dokonalost končí zakrátko a síla odkulhává zmrzačena
když umění je jenom pro vládce, když blázni léčí rozum v pohádce, když pravda změnila se v nicotu, když mění blbec dobro v prázdnotu.	a umění vždy mocní umlčí a tupec hraje roli profesora a lež se pravdě směje do očí a zlo je pán a dobrem smýká shora.
Já více bych se na to nechtěl dívat, však samotnou tě nechci nechat zpívat.	Jsem unavený, vzdám se života, jenže by tebe stihla samota.

<http://sonety.blog.cz/0706/willam-shakespeare-sonet-c-66-v-nekolika-prekladech>, 14.1.2013, 14:24

Otázky:

1. Vyložte, jaký je podle vás smysl tohoto sonetu.
2. Zkuste určit rytmus a rýmový vzorec sonetu. Co víte o sonetu jako o básnické formě?
3. Přeložte doslova originál básně.
4. Vyberte si dva české překlady a všestranně je srovnajte (forma, rytmus, rým, druhy rýmů, výběr slov, způsoby kompenzace)

John Keats: *Óda
na melancholii*

Ne, k Léthé
nechoď, nelisuj si
lék
z oměje, jedovatý
nápoj vinný,
a nestrp na svém
čele polibek
rulíku, révy z vinic
Proserpíny.
Z kuliček tisu
nechtěj růženec,
ať není brouk
anebo smrtihlav
tvou tesknou
Psýché, ani noční
výr
svědkem tvých
tajných smutků
nakonec.
Stín na stínu, jak
příliš temný háv,
by bdělou úzkost
duše oslepil.

Když melancholie
tě přepadne,
jak liják z mraku
náhle spuštěný,
jenž zvedá květům
hlavy povadlé
a halí kopec jarní
zelení,
syt' smutek duhou
v slané písčíně,
rozmarnou pýchou
oblých pivoněk,
svěžestí růže ráno
na úbočí.

A když tě milá hněvem zahrne,
za ruku chyť ji, vyčítat si nech,
ponoř se hloub v ty dokonalé oči.

Provází krásu - krásu před smrtí,
a radost, jež si provždy na rtech hraje
s posledním sbohem - včelí bodnutí
měnící v jed, co bylo darem ráje.
Ba v samém středu chrámu rozkoše
melancholie za závoji trůní.
Užří jí jenom ten, kdo na patře
radosti hrozny jemně drtit umí.
Tam s žezlem smutku duše najde ji
a bude její bledou trofejí.

Otázky:

1. Kdo to byl John Keats?
2. V čem je tato báseň klasicistická a v čem romantická?
3. Urči rytmus a rým.
4. Jaký je podle v

4. Jaký je podle vás smysl básně?